

Države EU stvorile su političko-ekonomsku uniju sa zajedničkim unutarnjim tržište, novčanom jedinicom-eurom, uz provođenje zajedničke carinske politike prema drugim državama.

Fiskalni i porezni sustav svake države EU temeljno je obilježje nacionalnog suvereniteta u cilju vođenja vlastitih strategija i dugoročnih politika razvoja u interesu blagostanja svoga stanovništva. Porezni sustav predstavlja najznačajniji izvor prihoda svake države što ukazuje na nužnost kreiranja optimalnog poreznog sustava za svaku državu u skladu sa njezinom ekonomskom razvijenosti i mogućnostima prema obrazovnoj strukturi stanovništva. U većini država u EU od poreza se prikupi između između 1/3 i 2/3 državnog proračuna u zavisnosti od njezine ekonomske razvijenosti. Porezno opterećenje stanovništva i gospodarskih subjekata može se mjeriti udjelom poreza u DBP-u svake države. Na temelju toga zaključujemo dali postoji visoko, srednje ili nisko porezno opterećenje te kakva je porezna struktura tj. od kojih se poreza najviše puni budžet države.

Osnovni zadaci porezne politike EU usko su povezani sa:

- razvojem unutarnjeg tržišta
- jačanjem ekonomske i monetarne unije
- jačanje političko-socijalnih integracija

EU nastoji u svojoj poreznoj politici postignuti slijedeće ciljeve:

- stabilizaciju poreznih prihoda zemalja članica
- uklanjanje teškoća u funkcioniranju unutarnjeg tržišta

- osigurati rast zapošljavanja u državama EU

Poreze u svim državama članicama EU možemo podijeliti na direktne i indirektne poreze na koje EU nastoji utjecati svojim politikama. U EU o direktnim porezima svaka država odlučuje samostalno na temelju preporuka koje postoje u EU. EU provodi samo kontrolu mogućeg pojavljivanja štetne porezne konkurencije koja onemogućuje slobodno kretanje roba i usluga na unutarnjem tržištu.

EU je kao svoj cilj postavila stvaranje ekonomske i monetarne unije u kojoj se nalaze sve države koje ispunjavaju zahtijevane uvjete. Države koje se nalaze u ekonomskoj i monetarnoj uniji ili eurozoni imaju zajedničku valutu koja se naziva euro. Sve nove države koje ulaze u EU moraju prihvatiti euro kao svoju novčanu jedinicu kada ispune uvjete za uvođenje eura u svoje države.

Uvođenjem kriterija pripadnosti eurozoni E-16 ili nepripadanja E-27 stvara se mogućnost za međusobno uspoređivanje njihovih ekonomskih pokazatelja kao što je BDP po stanovniku te pokazatelja o poreznim opterećenjima te vrstama i visini poreza u pojedinim članicama EU.

U poreznom sustavu zemalja Europske Unije možemo razlikovati slijedeće temeljne vrste poreza:

poreze na dohodak, poreze na dobit, poreze na dodanu vrijednost – trošarine, poreze na imovinu.

Direktni porezi o kojima ovisi konkurentnost svake države su:

- porez na dohodak
- porez na dobit
- porez na imovinu

Manje razvijene države stavljaju naglasak na indirektne poreze i trošarine te uglavnom imaju visoke poreze na dodanu vrijednost i trošarine. Izuzetak su države Danska i Švedska koje imaju najviše poreze na dodanu vrijednost od 25% koje karakterizira i visoka otvorenost svoga gospodarstva prema ostalim državama EU te zemljama OECD-a.

U EU je za indirektne poreze predviđena harmonizacija u ugovoru o osnivanju EU. U indirektne poreze spadaju:

- porez na dodanu vrijednost
- posebni porezi – trošarine

EU je u 2006. usvojila direktivu o zajedničkom sustavu oporezivanja poreza na dodanu vrijednost koja je u primjeni od 2007. Za porez na dodanu vrijednost predviđena je preporučena stopa od 15-25%, također su preporučene i jedne ili dvije snižene stope poreza na dodanu vrijednost koje ne bi trebale biti niže od 5%.

Trošarine se usklađuju u EU u slijedeće tri kategorije proizvoda, duhanski proizvodi, alkoholna pića i energenti. Za navedene proizvode se određuju minimalne stope poreza koji su u interesu poštene tržišne konkurencije te omogućuju poticanje ušteda energije te korištenje prihvatljivih ekoloških goriva.

U EU sada postoji 27 poreznih sustava poreza na dobit gdje se visina kreće od 10% do 35%. Nakon plaćanja poreza na dobit, dionička društva-poduzeća isplaćuju dividendu za svoje dioničare. U nekim državama dividenda je oslobođena obveze plaćanja poreza na dobit ili postoje razna izuzeća za određene iznose.

Hrvatska bi prema svojoj niskoj razvijenosti mjereno visinom BDP-a po stanovniku mogla spadati među zemlje koje imaju visoku stopu poreza na dobit tvrtki od 20%. Prednost Hrvatske je što nema poreza na isplatu dividende pa može biti prihvatljiva za djelatnosti iz EU koje ostvaruju visoku dobit.

Porez na dohodak omogućuje oporezovanje prema gospodarskoj snazi svake osobe. Oporezivanje dohotka obuhvaća dohodak od rada kao i dohodak od imovine. Države članice imaju različite pristupe kod oporezivanja dohotka od rada i dohotka od imovine. U načelu je prisutnije snažnije oporezivanje dohotka od rada nego dohotka od imovine. Takav pristup je značajnije prisutan u većini država eurozone te skandinavskim državama članicama EU.

Harmonizacija poreza na dohodak u EU za sada nije pokrenuta tako da države članice EU mogu slobodno međusobno konkurirati u broju stopa te visini poreznih stopa. Usprkos nepostojanju harmonizacije vidljiv je trend smanjenja najviših stopa poreza na dohodak. Pojedine države članice EU odlučile su se samo za jednu stopu poreza na dohodak u cilju povećanja konkurentne sposobnosti svojega gospodarstva.

Hrvatska kao buduća članica Europske Unije ima priliku da reformom svog poreznog sustava poveća konkurentnost svog gospodarstva u EU te omogući svojim građanima da postanu političko-ekonomski ravnopravni građani EU kada u nju uđu. Za nisko razvijene države kao što je Hrvatska potrebno je međusobno optimalno usklađenje odnosa između poreza na potrošnju, poreza na dohodak, dobit i imovinu. Porezno opterećenje u BDP-u u Hrvatskoj u sadašnjim uvjetima nebi trebalo biti veće od 35%. Hrvatska kao obavezu prema EU ima da uskladi svoj porezni sustav za poreznim sustavom država članica Europske Unije kod poreza na dodanu vrijednost ukidanjem nulte stope te da izvrši i usklađenje kod poreza na dobit. Ukidanjem nulte stope PDV-a može se smanjiti i visina PDV-a od 23%.

Hrvatska bi svojim poreznim sustavom mogla također utjecati na promjenu postojeće gospodarske strukture koja se uglavnom bazira na trgovini i uslugama te prekomjernom uvozu iz EU i svijeta. Uvođenjem više poreznih stopa na dobit prema visini ostvarene dobiti moglo bi se smanjiti porezno opterećenje za mala poduzeća te obrtnike-poljoprivredna gospodarstva.

LITERATURA

Blažić Helena (2008), **USPOREDNI POREZNI SUSTAVI**, EF, Rijeka, – E_knjiga.

Santini Guste (2009), **POREZNA REFORMA I HRVATSKA KRIZA**, RIFIN, Zagreb 2009.

www.europa.eu

ww.eurostat.eu

- mr. sc. Hrvoje Tadin, E-mail: [hita @ hita-academy.com](mailto:hita@hita-academy.com) – SMS - 098/454995.